Ringborg, E. 138
Pam. Africa. North
Ringborg, E.

BLAND MUHAMMEDANER

STOCKHOLM
KVINNLIGA MISSIONS ARBETARE
(K. M. A.)

BLAND MUHAMMEDANER

AV

ELSA RINGBORG
K. M. A:S MISSIONÄR I NORD-AFRIKA

I.
»GUD VILL DET!»

II
EN UTPOST.

STOCKHOLM
KVINNLIGA MISSIONS ARBETARES FÖRLAG

STOCKHOLM 1918
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

FÖRORD.

Länge nog har »okunnighetens tider» med avseende på de muhammedanska problemen varit rådande. Den kristna missionen har med förbigående av muhammedanerna upptagit det jämförelsevis lättare arbetet bland hedningarna. Men utbredandet av den falska profetens religion har icke vilat — det har under tiden gjort ofantliga landvinningar. Framtidens stora missionsfråga är utan tvivel muhammedanmissionen. På grund härav måste varje sann missionsvän uppriktigt glädjas över alla försök, som göras att bland de kristna folken bringa upplysning och kunskap om muhammedanismen och dess folk. Den nitälskan för muhammedanernas väl, som tar sig uttryck i denna lilla broschyr, är en gnista, som vi vilja se uppflamma till full låga. Vi önska den lilla skriften lycka och Guds välsignelse på färden.

Stockholm den 16 nov. 1918.

L. E. Högberg.
Sv. Missionsförbundets missionär bland muhammedaner.

FÖRORD.

*Då jag under de sista två åren besökt många platser i vårt land, där vänner till K. M. A. och dess Nord-Afrika-mission finnas, och för dem sökt skildra det andliga och sociala nödläget i muhammedanska länder, framför allt Nord-Afrika, har jag ofta mötts av frågor som röjt både okunnighet, intresse och längtan att få veta mer om islams väsen. Det har då varit en glädje att få hänvisa till Dr Zwemers utmärkta bok Islam *), som ger en ganska grundlig inblick i ämnet. Men jag har ofta önskat att ha en liten skrift till hands för dem som ej vilja läsa den stora boken, något som kunde fastslå intrycken av det talade ordet, så att därav kunde bli förblivande frukt i kärlek och förbön. Då jag nu själv vågat försöket att fylla ett sådant behov, är det därför utan alla anspråk på grundlighet, väl vetande att jag saknar förutsättningar därför. Fem års erfarenhet på missionsfältet, idgad och fördjupad genom en del missionslitteratur, är det enda som ligger til grund för denna lilla enkla framställning av det mest elementära i islam och muhammedanmissionen.*

Den korta skildringen av K. M. A:s arbete i Bizerte, Nord-Afrika, vill vara ett tack för gamla vänners kärlek och ett hopp om att vinna många nya.

Nov. 1918.

Elsa Ringborg.

---

*) På K. M. A:s förlag. Pris 1: 75.

I.

»Gud vill det!»

"*Gud vill att alla människor skola bliva frälsta och komma ti l kunskap om sanningen*" (1 Tim. 2: 4).

I denna Guds frälsningsvilja har all mission sin fasta, osvikliga grund. Den omfattar alla, oberoende av ras, nationalitet och religion. Dessa åtskillnader, som betyda alltför mycket för oss människor, finnas ej till för Gud. »*Ty här är ingen åtskillnad.* Alla hava ju syndat och äro i saknad av sin gudshärlighet; och de bliva rättfärdiggjorda utan förskyllan, av hans nåd, genom förlossningen i Kristus Jesus» (Rom. 3: 22—24). Därför omfattar också Jesu missionsbefallning »*hela världen*», »*alla folk*». Tydligare kunde det ej blivit oss sagt vad vi ha att göra. Vi måste göra Jesus känd bland alla utan åtskillnad.

I denna dubbla visshet om Guds vilja och vår plikt få vi draga i härnad även mot islam, kristendomens bittraste fiende. Inte dess fiendskap, utan dess förvillelse, måste för oss vara det avgörande. Behöver någon föras fram till

kunskap om sanningen genom Jesus Kristus, så är det den stolte, självtillräcklige muhammedanen, som inte vet att han är eländig, fattig och blind trots all sin förmenta kunskap om Gud. Man kan ej annat än tänka på honom, när man läser Pascals ord: »Utan Kristus bliva både Gud och vår egen natur för oss idel oklarhet och oreda. Kristus är den enda väg, på vilken vi kunna komma till en gudskännedom, som länder till välsignelse.» Ju mer vi försöka förstå islam, dess mer skola vi inse sanningen av dessa ord, inse att det enda nödvändiga för muhammedanerna är att lära känna Kristus för att i honom finna både Gud och sig själva.

Gud är en.

Man behöver ej läsa mycket i koranen, muhammedanernas heliga bok, för att förstå att Muhammed hade en stark övertygelse om Guds tillvaro, makt och majestät och att han ej lämnat någon möda ospard för att inskärpa gudsmedvetandet hos sina efterföljare. Ett enda belysande exempel må här anföras: »Han är Gud, utom vilken det icke gives någon gud. Han vet det osynliga och det synliga, han är den förbarmande, barmhärtige. Han är Gud, utom vilken det icke gives någon gud, konungen, den helige, friden, den trogne, vaktaren, den höge, den allsvåldige, den upphöjde. Långt ifrån honom må de väsenden vara, som I uppställen som hans likar.

Han är Gud, skaparen, frambringaren, bildaren. Honom hövas de skönaste namn. Allt i himlarne och på jorden lovar honom. Han är den allsmäktige, den allvise» (Koranen 59: 22—24). Också har följden blivit en fast och stark tro på Gud, och man behöver ej befara att bland muhammedanerna finna några gudsförnekare. Vi få dock en mycket oriktig föreställning om denna deras tro, om vi däri inlägga vårt kristna trosbegrepp, där kärlek och förtroende äro grunddragen. Intet sådant i islam. Där är tron — så synes det oss — ett försanthållande av Guds tillvaro, bemängt med ett vidskepligt vidhängande vid former och formler. Och när man försöker att värdesätta denna tro, så ledes man att tänka på Jakobs ord (Jak. 2: 19): »Du tror att Gud är en. Däri gör du rätt; också de onda andarna tro det och bäva.» Alla muhammedaner bekänna med visshet och hänförelse tron på att Gud är en gentemot alla dem som enligt deras förmenande förneka detta. Till dessa höra enligt koranen även vi kristna: »De äro otrogna, som säga: 'Gud är ju Messias, Marias son'» (5: 19), och åter: »Tron på Gud och hans sändebud, och sägen icke: 'De äro tre gudar!' Avhållen eder därifrån, det är bäst för eder. Gud är sannerligen en enda Gud. Gud bevare oss att vi skulle säga: 'Han har en son'.» (5: 77).

En annan orsak till styrkan i deras tro ha vi säkerligen att söka i det ständigt upprepade ut-

talandet av trosbekännelsens ord: »Ingen Gud finnes mer än Allah, och Muhammed är Allahs apostel.» Men denna bekännelse binder dem lika fast vid Muhammed som vid Gud! Och därmed vid Muhammeds Gud och icke vid bibelns, så olika varandra som solen och den bleka månstrimman. Ty hur uppriktig »profeten» än var, då han först framträdde, driven av längtan att befria sina landsmän från en förnedrande avgudadyrkan, så kunde han naturligtvis ej föra dem fram till en sann kunskap om Gud, då hans egen genom sin ofullständighet var helt felaktig. Och allteftersom tiden gick, trädde hans egen person i förgrunden, och gudsbegreppet blev liksom ett bihang i den förkunnelse, vars syfte var att skaffa honom själv makt och ära. Bibelns vittnesbörd om Kristus ville han ej veta av, utan satte sin egen mission i världen framför Jesu och sina uppenbarelser före bibeln. Därför har islam i alla tider, ehuru den varit en kraft, när det gällt att bland hedningarna utbreda tron på den ende Guden, därigenom endast gjort dessa mindre mottagliga för evangelium.

Tron på att Gud är en är således visst icke alltid en frälsande tro.

Islams Gud.

Islams Allah är visserligen rik och stor och mäktig, men han kan ej *göra rik*, utan fattig. I sitt förhållande till honom blir människan

aldrig barnet, arvingen, utan slaven, »muslim», d. ä. den som underkastar sig. Guds makt är obegränsad inte blott i förhållande till den omgivande världen, utan även till hans eget väsen. Ingen kärlek eller helighet dikterar hans vilja, som är oberäknelig, obegriplig och oemotståndlig, ehuru understundom barmhärtig. Att »Gud ej kan förneka sig själv» (2 Tim. 2: 13) skulle för en islams son vara en ofattbar tanke, om ej rent av en hädelse: skulle det finnas något, som den allsmäktige icke kan? Därför vet han egentligen ingenting om Guds väsen, Guds hjärtelag, Guds moraliska egenskaper, ehuru vad han har att säga om Guds makt, allvetenhet, allseende o. d. låter riktigt nog. Minst av allt vet han, att Gud är vår Fader. Ej underligt, då han ej har någon annan vägledare än Muhammed och koranen, ty har ej Jesus sagt: »Ingen känner Fadern utom Sonen och den för vilken Sonen vill göra honom känd» (Matt. 11: 27)? Man känner också snart nog i umgänget med muhammedaner, att Gud är för dem »en okänd gud», trots det att hans namn ständigt är på deras läppar. Det vill ock genom några på vissa platser gängse sägner synas, som anade de själva ofullkomligheten i sitt gudsbegrepp. Så t. ex. finns det i Palestina en muhammedansk sägen, att Kristus är den som ensam förmått tolka det på den heliga tempelklippan i Jerusalem in-

skrivna gudsnamnet och att han därigenom vann makt ej blott att bota sjuka, utan ock att uppväcka döda. I Egypten åter går det en sägen, att utöver de 99 sköna namn, som koranen ger Gud, äger han ännu ett förborgat namn, och den som finner det, finner en stor skatt. — Det är vi, som skola hjälpa dem att finna det namnet, den skatten. *Gud vill det!*

Förutbestämmelsen.

Det för den utomstående mest framträdande draget i muhammedanernas tro är övertygelsen om att Allah har på förhand fastställt allt som skall ske eller göras in i minsta detalj. Sålunda skriver en ängel före ett barns födelse dess öde från vaggan till graven, ja för evigheten. Därom har Muhammed enligt traditionen sagt: »Jag svär vid den levande Guden, att var och en av eder kan göra de utvaldas gärningar, tills det icke är längre mellan honom och paradiset än en aln och dock — *om det är annorlunda bestämt i boken* — sluta med att göra de fördömdas gärningar och gå till helvetet.» Därför möter man allt vad som sker med den största resignation och lever sitt liv utan personligt ansvar. Vad skulle man göra annat än böja sig för det som är »maktoob» (d. v. s. skrivet) och ej kan återkallas? Detta är islam, underkastelse, såsom ordet betyder.

Oljemoskén i Tunis.

Ibland kunna vi tvingas att nästan beundra den färdighet att fördraga alla livets vedervärdigheter, som vi möta hos muhammedanerna, men ju närmare vi skärskåda deras mångbeprisade tålamod, dess mer inse vi den stora skillnaden mellan muhammedansk slö underkastelse och den trons och kärlekens undergivenhet som läres i Jesu skola. I den förra har tron på Guds faderskärlek och frälsningsavsikter ingen plats. Och det står kvar en försyn utan personlighet.

När man på avstånd anställer en teoretisk betraktelse över muhammedanernas fasta tro på försynen, kan den framstå som en styrka, en kraft, som hjälper dem att bära livets bördor. Tillvaron har inga problem för dem. »Så har Gud bestämt», — det är den enkla lösningen på allt. Men hur olika blir det ej, när man ser denna läras frukter i det praktiska livet! Det må ej förnekas, att det finns tillfällen, då man stilla böjer sitt huvud även inför en muhammedans undergivenhet, då man känner att vi ha något att lära därav, såsom t. ex. då en ung man mottog underrättelsen om att hans väntade förstfödde aldrig fått skåda dagens ljus med det enda ordet: »Han har det bäst hos Gud.» Men det väcker ej samma beundran, då man inför en koleraepidemi eller andra smittosamma sjukdomar anser försiktighetsmått överflödiga, ty »Gud har ju bestämt vem som skall dö eller leva.» Och vårt innersta känner sig upprört, då vi höra

en ung frånskild hustru trösta sig över mannens godtycke och hänsynslöshet att ge henne skilsmässa med ett sakta: »Tålamod. Så har Gud bestämt.»

Den fatalistiska livsåskådningen i islam har ingen plats för männi-kans fria vilja och personliga ansvar. Att människan är skapad till Guds avbild är lika främmande för muhammedanens medvetande som för koranen. där det i stället heter: »Aldrig har det givits något med honom besläktat väsen» (112: 4). Människan är blott en slav, som ansvarslöst och mekaniskt utför Guds vilja, ty Gud har förutbestämt både gott och ont. Synden är ingen skuld, utan en svaghet, som Gud gärna överser med, ty »Gud är barmhärtig och förlåtande» (mot sina utvalda).

Vidskepelse.

Bredvid tron på ett blint och obevekligt öde frodas vidskepelsen. Ödet kan kanske mutas eller gäckas, åtminstone utforskas. Därför söker man genom helgondyrkan, spådom och trollkonster vinna lyckan och avvända olyckan. De talrika helgongravar, som man ser överallt i ett muhammedanskt land, och de flitiga besök, som avläggas där av både sjuka och friska, vittna om att helgonen måtte ändå kunna inverka till vanliga dödligas förmån. Två stearinljus vid Sidi Anäns grav skulle sålunda tillförsäkra även

oss trygghet och beskydd, försäkrade oss vår brevbärare, när vi som hyresgäster flyttade in i hans hus. Ingenting är vanligare än att vid en helgongrav söka bot för sin sjukdom, fruktsamhet i sitt äktenskap eller framgång i något företag. Otaliga äro de löften, som där givas och de offer, som där frambäras. Och hur ofta få ej helgonen skörda det tack och den ära, som med rätta tillkommer Gud!

De stora orden om Guds makt och herravälde hindra ej att den muhammedanska världen är behärskad av fruktan för onda andar. Det är väl framför allt för att förekomma eller avvända andarnas inblandning i människobarnens öden, som man tar trolldomskonsten till hjälp. Emellertid är det nog tvärt om så, att detta slags sysslande med den osynliga världen ger ondskans andemakter friare spelrum och att andebesättelse understundom är en verklighet. Själva tro muhammedanerna att somliga sjukdomar äro förorsakade av onda andar, och för att driva ut dessa har man vissa vidskepliga bruk, som fylla oss med avsky och bävan. Om någon t. ex. svimmar i närheten av en brunn eller ett avträde, tror man att han blivit besatt, ty isynnerhet sådana ställen äro andarnas tillhåll. Detta hände en kvinna hos våra närmaste grannar. Man skickade då bud på en spåkvinna, och sedan denna bekräftat att den sjuka verkligen var besatt, ställde man till en underlig ceremoni, som

kallas banga, förövrigt något mycket vanligt i Nord-Afrika. En tupp eller ett svart får slaktas som offer. En del därav nedgräves i jorden, med en annan del trakteras de tillkallade musikanterna. När dessa uppstämma sin hemska musik, reser sig den sjuka, huru svag hon än är, och börjar dansa, d. v. s. svänga överkroppen hit och dit, under det hon slår med armar och huvud åt alla håll. Den hemska dansen fortsätter länge, länge, och när till slut musiken avstannar och den sjuka faller avmattad eller avsvimmad till marken, anses andarna ha lämnat henne. Tron på bangans verkan är stor, och det är mycket vanligt att genom denna ceremoni söka hälsa. Hur det avlöpte med vår grannkvinna minns jag ej, men aldrig skall jag glömma den natten med den hemska musiken ända till efter midnatt, då det kändes som hade luften omkring en varit fylld av onda andar.

För andra sjukdomar äro vissa korantexter, burna som amuletter, eller t. o. m. skrivna på den sjuka kroppsdelen, ett gott läkemedel. Barnen skyddas för dschinnerna, d. v. s. de onda andarna, genom amuletter, bestående av snäckor, tänder, pärlor och vissa slags smycken. När ett moln seglat upp på hemlivets himmel och hustrun börjar frukta det värsta – skilsmässa – tillkallas ofta en spåkvinna för att råda bot. Jämte besvärjelser av olika slag föreskriver denna en trolldryck, som i vissa fall skall vända mannens

kärlek åter till hans hustru, i andra bringa honom om livet. Så stor är tron på trolldryckens verkan, att den kan frambringa döden av skräck. Ja, vidskepelsen har en sådan makt att den åtminstone för många kvinnor är den praktiska religionen. »Våra kvinnor äro avgudadyrkare», sade en gång på tal härom en bildad arab från Tunis. Detta må vara en överdrift, men säkert är att det visar sig, att tron på den ende allsmäktige Allah ej är nog för att ge ett människohjärta den frid och tillförsikt det behöver. Och så försöker man rycka dessa till sig på andra vägar, dem övertron anvisar, emedan man ej känner honom som inbjuder alla arbetande och betungade att komma till sig och finna ro för sina själar.

Goda gärningar.

Det bör ju ej förvåna oss att en religion, som går förbi honom, som är vägen, sanningen och livet, ej vet någon annan väg till Gud än gärningarnas. Är ej detta det naturliga hjärtats religion? Ett ödesdigert drag i islam är emellertid att det moraliska värdet i gärningen ej är det utslag-givande, huruvida den är god eller ond. Denna religion har ingenting med livet att göra: »Han är en lögnare, men han är mycket religiös. Visserligen är han en mördare, men han beder fem gånger om dagen. Han är en tjuv, men

han säger: 'bismillah' (= i Guds namn), när han går ut på sin rövarestråt.» Sådan är islams moral. Den enstaka handlingen är ej rätt eller orätt, utan påbjuden tillåten eller förbjuden, och överträdelsen av ett ceremonielt bud är lika

En ensam bedjare.

straffbar som överträdelsen av ett moraliskt, ja ibland ännu mera. Så t. ex. säger Muhammed enligt traditionen att det är lika med trettiosex otuktssynder att taga ocker och att taga ränta är sjuttio gånger värre än att öva blodskuld mot sin moder. Och enligt en annan tradition:

»En mans byxor måste räcka ned på halva benet, vad som är nedanför är i helvetets eld.»

Det främsta budet i islam är ej kärleken till Gud och nästan, utan uppfyllandet av de religiösa plikterna: bekännelsen, bönen, fastan, allmosgivandet och pilgrimsfärden. Man har ofta frågat sig, varför islam så mycket lättare än kristendomen vinner anhängare i Afrika, men ha vi ej den förnämsta orsaken just här? Det är lätt nog för hedningen att utbyta sin avgudadyrkan mot tillbedjan av den ende store Guden, när detta blott innebär iakttagande av vissa yttre gudstjänstbruk och sedvänjor. Någon sinnesändring begär ej islam och kan ej framkalla den.

För att komma till paradiset som en god muslim fordras att ha sagt bekännelsen minst en gång i livet, men förövrigt gäller: ju fler gånger dess bättre. Man är också alltid angelägen om att den döende skall upprepa den, eller om han är för svag att tala, lyfta sitt högra pekfinger till ett tecken, att han bekänner sig till Gud och Muhammed. Ty bekännelsen är himmelrikets nyckel. Så berättar en tradition att en av profeterna hade fått löfte att se paradisets härlighet. Han fick en ängel till vägvisare, men när de kommo till himmelens port, befanns det att ängeln ej hade nyckeln med sig. Profeten blev bestört och besviken, men ängeln finner sig till rätta och säger: »Du har ju själv nyckeln — bekännelsen.» Men full av motsägelser, som islam är, finns det bruk som tyda på oro för att

paradisets port inte upplåtes så lätt. Ett sådant är bruket att läsa över de döda, både i hemmet och vid graven. På detta sätt söka de efterlevande gottgöra, vad den döde möjligen försummat, så att han ej må riskera att ej slippa in.

Bönen är ock en plikt, en påbjuden handling, som skall utföras fem gånger om dagen, efter utroparnas kallelse från minareterna. Den följer bestämt fastställda regler, vilkas överträdelse skulle göra den värdelös. Den föregås av omständliga tvagningar efter en viss ritual, den bedjande vänder sig alltid i riktning mot Mekka, intager olika kroppsställningar, allt efter som bönen framskrider, och upprepar samma ord varje gång han beder. Dessa äro framför allt ett erkännande av Guds storhet och makt: »Gud är den störste, Gud är den störste.» Det är något imponerande i denna »tillbedjan» — på avstånd. Ty den som endast hör talas om muhammedaneras flitiga bedjande, löper samma fara i sitt bedömande därav som då det gäller deras tro: att mäta med våra kristna begrepp. Och detta skulle föra till en alldeles felaktig slutledning. Ty ingen skulle mera bestämt än en muhammedan själv ta avstånd från vår definition av bönen såsom »vårt hjärtas samtal med Gud, vår käre himmelske Fader.» För honom är bönen en yttre gärning, en slags tribut som slaven är skyldig sin herre, och när han erlagt den är han fri — till nästa bönetimme. Han har ju

ej heller kunnat få någon annan uppfattning, då traditionen lär att Muhammed först fick uppenbarelse om femtio bönetimmar om dagen, men bekymrad för att tiden omöjligt kunde räcka till för uppfyllandet av så många böneplikter, gjorde avbön hos Gud, tills han pressat ned antalet bönetimmar till fem om dagen. Lycklig över ett så gott resultat skyndar han att meddela det för sina vänner. Om bönen såsom ett privilegium, ett nådemedel vet han ingenting, ej heller göra hans efterföljare det. Vi ha ju också förut sett, att i nöden vänder man sig ej till Gud, utan till helgonen.

Den gärning, som framför andra är muhammedanens stolthet och berömmelse och som är ett tydligt tecken på hans särställning till Gud, är fastan. Den iakttages med omutlig stränghet av hög och låg, man och kvinna, och även barnen hälsa med förtjusning den dag, då de anses stora nog att deltaga i fastan. Denna räcker en hel månad — Ramadan — då man ingenting förtär från dagbräckningen till solnedgången. Ej heller får man dricka vatten, använda något njutningsmedel eller ta in medicin. Man tar skadan igen på natten, då man gärna får festa och även gör det. »Vi sälja inte våra ägg, ty nu kommer fastan», svarade en liten flicka dagen före Ramadans inbrott, då vi frågade om vi kunde få köpa ägg i ett hus, där man brukade sälja till oss. Överallt möter oss samma

princip — den ytterliga motsatsen till Jesu lära — den dödande träldomen under bokstaven, under det man ej alls frågar efter anden i handlingen.

Pilgrimsfärden till Mekka förskaffar dem som kunna företaga den ej blott berömmelse inför Gud, utan ock stor utmärkelse bland alla rätttrogna. Kanske skulle man kunna säga, att pilgrimerna utgöra muhammedanernas adelsklass. Hadj (pilgrim) är en äretitel, som efter vallfärden följer en hela livet och som bäres med stolthet och ära av var och en — man eller kvinna — som förvärvat den. Många ha sålt allt vad de ägt för att kunna företaga denna färd. Naturligtvis ha de återvänt mera fanatiska för islam än de begåvo sig åstad, men tyvärr ej moraliskt starkare och bättre, ty den heliga staden är framför allt lustarnas och lasternas paradis. Men de ha kysst den svarta stenen i Kaaba, de ha druckit ur den heliga källan Zemzem, kanske t. o. m. fört med sig hem en flaska vatten från denna, en påse sand från Mekka eller en flik av det täcke, som höljt Kaaba näst föregående år och som vid den årliga pilgrimsfesten ersättes av ett nytt. Vad äro ej dessa reliker värda!

Den medfödda gästfriheten hos araberna gör att allmosgivandet ej tyckes vara något tungt bud för dem. Man måste uppriktigt glädja sig åt deras osjälviskhet på detta område. Och dock är osjälviskheten endast skenbar, ty allmosan

Tiggare.

skall ge förtjänst inför Gud, och denna ligger dem mera om hjärtat än nästans nöd. Även den som begär allmosan anser sig göra en förtjänstfull gärning, då han därmed sätter en annan i tillfälle att öka sitt kredit hos den Högste. Också har tiggeriet i vissa muhammedanska länder övergått till en verklig landsplåga. En annan egendomlighet, härflytande från samma uppfattning, är att tiggaren aldrig tackar sin välgörare, utan endast Gud. Frivillig fasta, utöver den i Ramadan påbjudna, samt många andra goda gärningar skaffa likaledes förtjänst inför Gud. Osjälvisk kärlek utan tanke på lön eller vinning är för dem något alldeles främmande, och missionären får därför ofta med smärta känna, hur länge det dröjer, innan de kunna tro på sådan. Och dock är detta den enda väg, på vilken de skola kunna föras fram till tro på den kärlek, som gav sig själv i döden för dem, och i det han stängde berömmelsens väg öppnade en ny och levande väg till Fadern.

Kristus och Muhammed.

Ej såsom vore Jesus okänd bland muhammedanerna. Vi ha redan sett huru koranen förnekar treenigheten och ivrigt motsäger de villfarande, som kalla Jesus Guds Son. Det namn som koranen i allmänhet ger honom är Ajsa,

Marias son. Ajsa är en förvrängning. Dessutom förekommer sådana benämningar som Messias, Guds ande och »ett ord utgånget från Gud.» Med Guds Ande betecknas dock vanligen ängeln Gabriel.

Ajsa, Marias son, är en av profeterna, liksom alla profeter ombetrodd med ett budskap från Gud. Hans största uppgift i världen var att vittna om Muhammed, som skulle komma efter honom, den störste och siste av alla profeter, »profeternas insegel.» Ajsa, Marias son, föddes visserligen på ett övernaturligt sätt; han var syndfri och gjorde många underverk. Han talade redan i vaggan. Liksom Gud »nedsänt» lagen till Mose och psalmerna till David, så »nedsände» han evangelium till Jesus. Men alla dessa skrifter ha enligt koranuttolkarnes mening blivit skamligt förvrängda av judar och kristna, så att numera är koranen Guds enda ord till människorna. Koranen är evig och oskapad; i tidens fullbordan sänktes den ned från den högsta himmelen till den lägsta, därifrån gavs den genom ängeln Gabriel kapitel efter kapitel åt Muhammed, som först förvarade sina uppenbarelser i minnet, men sedermera lät nedskriva dem. Den vördnad och kärlek, med vilken alla muhammedaner omfatta sin »heliga bok», kommer många kristnas förhållande till bibeln på skam. Många läsa den utantill från pärm till pärm, ehuru den till omfånget är något större än Nya testamentet.

Då en arablärare, som en gång läste Joh. ev. med sin elev missionären, tillfrågades, om han ej fann vad han läste underbart, svarade han: »Jo, det är nog sköna ord, men man hör ju strax att det ej är inspirerat liksom koranen.»

Koranen motsäger ej blott Jesu gudom, utan även hans död på korset, som är en stor stötesten för alla muhammedaner. Det för alla välkända koranord, som ofelbart kommer till användning, så snart berättelsen om den korsfästes framställes, lyder så: »De hava sagt: 'Vi hava dödat Messias, Marias son, Guds apostel! Men de varken dödade eller korsfäste honom, utan en, som för dem syntes honom lik — —. De dödade sannerligen ej Messias, utan Gud upptog honom till sig» (4: 155, 156). Vilken »förargelse» och »dårskap» är ej korset över allt i den muhammedanska världen! Det berättas från Arabien, att gossarna bruka rita ett kors i ökensanden och sedan spotta på det för att visa sitt förakt. Ajsa, Marias son, är ej korsfäst, utan uppryckt till Gud. En gång skall han komma tillbaka till jorden, leva här som en rättfärdig konung i 40 år, sönderbryta korset, bekänna islam, gifta sig och dö, varefter den äran skall beskäras honom att få sin grav nära »profetens» i Medina.

Så lätt bli Muhammeds efterföljare färdiga med Guds hemlighet Kristus, i vilken alla visdomens och kunskapens skatter ligga fördolda.

De erkänna och ära honom gärna som människa och som profet, men göra sig möda att bevisa, att han trots sin förmåga att bota sjuka och uppväcka döda ej intog någon särställning till Gud. Sina underverk utförde han »med Guds tillåtelse», »efter Guds vilja» eller »genom Guds kraft», liksom andra profeter före honom gjort. Hans försoning behöva de ej och vilja ej veta av den. De ha aldrig känt syndens skuld och förbannelse och vända sig därför med avsky bort från »smärtornas man», som »blev en förbannelse för oss.»

Praktiskt taget är Muhammed deras Kristus. Han är Guds högst betrodde apostel, genom sin förbön skall han medla för dem hos Gud, han har paradisets nycklar. Bland de 201 äretitlar, som givas honom äro många hädiska namn, namn som vi kunna giva endast Jesus, och många som av muhammedanerna själva användas även på Gud, sådana som: förlåtaren, den fullkomlige, ljuset, sanningen, medlaren, den helige, sanningens ande, sanningens källa, den nådige, Guds väg, den starka tillflykten, den utvalde, fridstiftaren. Ehuru Muhammed begick många grova synder, som ej kunna bortförklaras, och fastän han uttryckligen tillstod, att han ej kunde göra några underverk, har traditionen gjort honom både syndfri och till en undergörare. Till följd av den helighet och fullkomlighet, som tillskrevs honom, upptecknade man hans omtalade hand-

lingar, samtal och beslut, och dessa utgöra den s. k. traditionen, vilken tillerkännes samma andliga värde som koranen. På detta sätt har »profetens» liv med alla dess synder och ofullkomligheter blivit mönsterbilden för alla hans trogna. Och var och en som levat i ett muhammedanskt land kan också intyga, huru det ej är blott i böckerna, som man finner inkräktaren, den falske profeten, upphöjd på tronen, utan — vad värre är — även i människornas hjärtan. Hur älska de icke »aposteln»! Hur är ej hans namn beständigt på deras läppar! Det torde väl knappt finnas ett hem, där ej åtminstone någon av sönerna bär hans namn. Det utropas tillsammans med Guds från minareterna fem gånger dagligen vid kallelsen till bön. Och trösteordet: »profeten är med mig», som i en idelig upprepning ropas av kvinnan i barnsnöd, kan nästan driva en till förtvivlan. Nej, till helig nitälskan! Ty vad kan sätta våra hjärtan i brand för Jesu ära såsom det att se och känna hur en annan, en syndig man, upphöjts till medlare mellan Gud och människor och tagit och fått den plats, som allena tillkommer honom, som köpt dem åt Gud med sitt blod, under det denne ställes i skuggan, ja helt skymmes undan! Detta förfarande med Jesus frampressar för st den bönen: »Fader förlåt dem, ty de veta icke vad de göra.» Ty muhammedanerna ha aldrig sett en skymt av hans härlighet och kärlek, de ha

endast sett koranens och traditionens vrångbild. Vidare fyller det oss med en outsäglig längtan, att Jesus må i ord och vandel så framställas för dem, att han blir oemotståndlig. Härför kräves ett vittnesbörd som är en bevisning i ande och kraft, en kärlek som aldrig tröttnar, ett mod som ej låter sig nedslås av motstånd och missräkningar, en orubblig visshet om att det är *Guds vilja att var och en som ser Sonen och tror på honom skall hava evigt liv* (Joh. 6: 40) och en tro som vågar göra anspråk på det löftet även för muhammedanerna. Om Guds församling på fullt allvar ginge in i den väldiga uppgift, som här väntar på henne, skulle säkerligen också den underbara glädjen beskäras henne att få se Jesus, hennes härlige Herre, ärad och älskad även av många bland dem, som nu obetingat böja sig under Muhammeds spira.

Under oket.

Varje försök att skildra islam skulle vara förfelat om man förbiginge dess inverkan på samhällslivet. Ty islam är ej blott en religion, utan ett socialt system, som omsluter människornas yttre liv. Koranen ger ej blott föreskrifter om de religiösa plikterna och deras utövning, utan den är en lagbok ännu i dag lika normgivande och bindande som när den skrevs för 1300 år

Under islams ok.

sedan. Därför är socialt framåtskridande oförenligt med koranens islam.

Vi vilja här inskränka oss till några rön bland kvinnor och barn, för vilka Muhammeds spira i sanning är ett tungt ok.

Det är egentligen underligt att även kvinnorna kunna vara fanatiska muhammedaner, ty huru litet har ej islam att ge dem och deras små! Eller rättare sagt, hur har den ej förvägrat dem allt som vi kristna kvinnor akta störst och högst: kärleken och friheten!

En muhammedan får enligt koranen ha fyra hustrur på en gång och så många bihustrur det honom lyster. Och han får efter behag ge dem skilsmässa, när de ej längre passa för honom, och taga andra i deras ställe. Inom dessa gränser får han hålla sig så länge han är på jorden, men i paradiset får den ringaste muslim minst 70 sköna jungfrur till hustrur samt alla de hustrur han haft i detta livet, om han så önskar. Kvinnan är en leksak i mannens hand. Hon har värde endast genom honom. Detta inte bara i mannens ögon utan också i hennes egna. För att gärda omkring hennes kyskhet införde Muhammed lagen om hennes instängdhet och beslöjning. Men hur har ej den lagen i stället blivit hennes olycka! Från 10 à 12 års ålder få flickorna ej längre fritt gå ut. De leva sedan sitt liv mestadels inom husets fyra väggar, och när de någon gång få gå ut

under en äldre kvinnas skydd är deras ansikte alltid dolt av en tät slöja. Deras promenader inskränka sig oftast till besök vid badet eller hos närmaste släktingar vid sjukdomsfall eller bröllop. Att gå i butiker och själva göra sina uppköp kommer ej i fråga. Matvarorna skaffas hem av mannen eller småbarnen. Manufakturhandeln sker i Nord-Afrika vid husdörrarna, dit judar föra sina varor på små åsnor. Köpare och säljare göra upp affären genom dörrspringan utan att se varandra. Inomhus får kvinnan aldrig vara tillsammans med andra män än sina allra närmaste släktingar, möjligen sina kusiner. Inte ens sin tillämnade brudgum får hon se förr än bröllopskvällen. Skulle någon främmande man komma inom porten — vilket sker högst sällan — så försvinner hon i husets inre och släpper ned förhänget, med vilket varje rumsdörr är försedd. Ibland kan det t. o. m. hända att två familjer i åratal bo i samma hus, utan att männen i den ena familjen sett kvinnorna i den andra. Husen ha inga fönster utåt gatan eller äro dessa, om de finnas, försedda med ett tätt gallerverk, för att ingen skall kunna se in. Detta gör hennes isolering fullständig. Inte förrän kvinnan börjar åldras, kan hon röra sig mera fritt. Låt oss ett ögonblick besinna hur en sådan instängdhet, som pålägges henne just när kroppens och själens krafter börja pulsera som starkast, måste verka ödeläggande på hennes utveckling. Just när livet börjar öppna sig framför henne,

avskäres hon från alla intryck från yttervärlden, och om hon åtminstone fått lära sig läsa, kunde hon ju genom tidningar och böcker följa med livet därute. Intet av allt detta. Handaslöjd och matlagning, gräl och skvaller är hennes liv, tills hon går in i äktenskapet, och sedan fortsätter det på samma sätt med tillägg av modersomsorgerna med dess glädje och sorg. Mest blir det nog av sorg, många små får hon bädda ned i graven, endast de starkaste överleva de första barnaåren. Man vet ingenting om spädbarnsvård och småbarnsdiet, så att det är ej förvånande, att så många duka under. Kvinnans egen hälsa undergräves också oftast snart nog av de alltför stora krav, som det muhammedanska äktenskapet ställer på hennes fysik. Sjukdomslidandet förvärras också genom hennes fördomar mot läkarehjälp, även där sådan står att få, samt genom den fullkomligaste okunnighet om hygien och sjukvård. Hon åldras tidigt, under det hon för sina döttrar in under samma ok, som tyngt och förkrympt generation efter generation före henne allt sedan Muhammeds dagar. De flesta kvinnor byta antagligen män tre à fyra gånger, många ännu flera. Månggiftet är, ehuru tillåtet, lyckligtvis sällsynt numera i många muhammedanska länder. Så mycket vanligare äro skilsmässorna. De bringa kvinnorna ingen skam eller vanära, men mycket sorg och lidande, då de ofta även måste skiljas från sina barn. Det dröjer van-

ligtvis inte länge, förr än både hon och mannen ha ingått nya äktenskap. Varje giftermål ingås och upplöses under religionens skydd och hägn, ty allt vad en muhammedan gör, det gör han »i Guds namn», är det än aldrig så orättfärdigt och sedeslöst.

Man tänke sig det demoraliserande inflytande, för vilket barnen under sådana förhållanden äro utsatta. Stackars små, de få aldrig varken sedliga eller moraliska rättsbegrepp. Allt flyter. Och allt har Gud bestämt. Ej underligt att lögnaktigheten tyckes vara det förhärskande draget i deras karaktär. Gossarne äro föräldrarnes stolthet, men genom att grundligt skämma bort dem skaffar modern ofta ris för egen rygg. Flickorna gör man ej stor affär av, men som små få de göra mycket nytta med att ständigt springa ärenden åt kvinnorna, som ju ej gå ut. Det är ofta vemodigt att se mödrarnas fåfänga försök att göra sin auktoritet över barnen gällande. De medel de därvid använda äro hugg och slag, förbannelser och falska löften, någon gång smekningar. Och barnen stå ej de äldre efter, vad beträffar giftiga tungor.

Även religiöst har islam mycket litet att ge barnen. Koranen är ingen bok för barn, det enda njutbara för dem är en del mycket felaktigt återgivna berättelser ur bibeln. Dess språk, den litterära arabiskan, är även obegripligt för de olärda i mycket stora delar av den muhamme-

danska världen. När gossarna därför läsa den i skolan, är det endast papegojlärdom. Likväl firas den dagen då de lärt det första kapitlet utantill med en särskid fest. Gossarna upptagas i 6 å 7-årsåldern genom omskärelse i det muhammedanska samhället. Det är en stor högtidsdag i familjen, då detta sker. Man lär vanligtvis ej barnen att bedja, och de kunna ej deltaga i fastan, förrän de äro rätt stora. De skrämmas för helvetets fasor och onda andar, men de få ej höra om goda änglar, som vaka över dem, och om Guds ljusa rena himmel, som är deras rätta hem. Det är endast Jesus, som öppnar Guds rike på vid gavel för barnen och lär oss att just dem tillhör det. Han kallar oss att söka efter hans egna vilseförda, förirrade lamm, bland vilka tjuven åstadkommit en så stor förödelse och själaskada, genom att försäkra oss: »Så är det ej heller *eder himmelske Faders vilja*, att någon av dessa små skall gå förlorad» (Matt. 18: 14).

Tjäna Guds vilja!

Gud vill muhammedanernas frälsning. Och muhammedanerna äro, såsom vi sett, i ett skriande behov av Guds frälsning. Men allt sedan korstågens fältrop: »Gud vill det» tystnade inför islams militära övermakt, har dess fiendskap skrämt Kristi församling. Kristenheten i stort stod under århundraden lamslagen inför

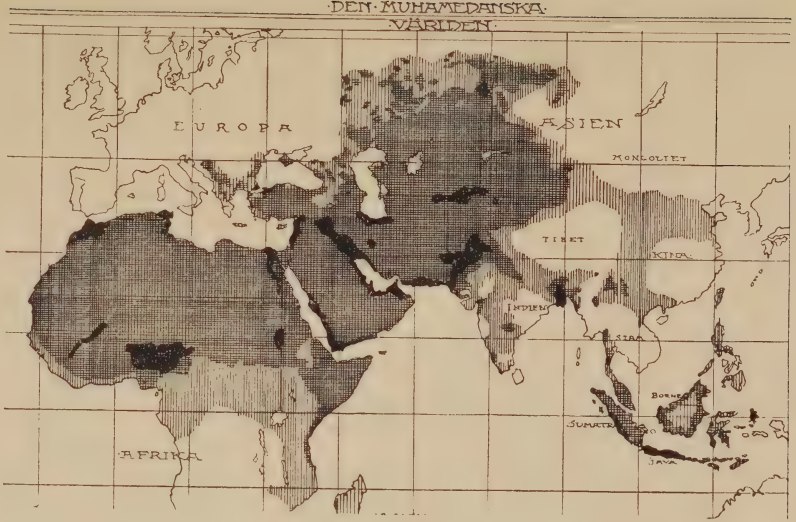
DEN MUHAMEDANSKA VÄRLDEN
EUROPA
ASIEN
MONGOLIET
TIBET
KINA
INDIEN
BORNEO
SUMATRA
JAVA
AFRIKA

den andemakts styrka, vilken mötte henne i islam, så att det snarast kom att lyda så i hennes föreställning: »*Gud vill icke* ge muhammedanerna del i frälsningens gåva.» Enstaka troshjältar ha dock av och till under tidernas lopp framträtt och förfäktat deras rätt till densamma. En sådan väldig kämpagestalt från medeltiden är Raymondus Lullus, som genom sin kärlek och sitt vittnesbörd vann många segerbyten för Kristus bland Nord-Afrikas muhammedaner, tills han slutligen vid 80 års ålder led martyrdöden i staden Bugia i Algeriet år 1315. Innan han själv gick ut som missionär, hade han arbetat många år »för att överbevisa kyrkans herdar och Europas furstar om kristendomens stora företräden» och väcka deras pliktkänsla i fråga om den islamitiska världens evangelisering. Men ingen lyssnade till honom. Ensam tjänade han Guds vilja i liv och död. Femhundra år senare upptogs samma tjänst av Henry Martyn. Han fick sin önskan att få »brinna ned för Gud» uppfylld på sex korta år, under vilka han i Indien och Persien arbetade intensivt och översatte Nya testamentet till flera muhammedanska språk. Hans liv, buret som det var av en brinnande kärlek och offervilja, har verkat inspirerande som få, och efter honom ha aldrig saknats evangelii vittnen bland muhammedanerna. Vi må även med glädje och tacksamhet minnas att Peter Fjellstedt, banbrytaren för nyare svenskt missionsliv,

även hade muhammedanernas nöd lagd på sitt hjärta. Under de få år han verkade som missionär, var han en tid stationerad i Smyrna, varifrån han gjorde undersökningsresor inåt landet. Hans försök att missionera såväl bland turkar som bland grekiska kristna möttes dock av sådant motstånd och sådana intriger från myndigheternas sida, att han ansåg sig intet kunna uträtta. Genom att revidera en turkisk översättning av Nya testamentet fick han dock tjäna evangelii sak bland koranens folk.

Under de sista 70 åren har det ena missionssällskapet efter det andra tagit sikte på islam, dels så att man upptagit direkt missionsarbete bland muhammedanerna, eller där detta ej ansetts möjligt, arbetat på att nå dem genom de gamla inhemska kyrkornas förnyande. Så ha t. ex. amerikanska och även engelska missioner en omfattande verksamhet bland syrier och armenier i Turkiet och Persien samt bland kopterna i Egypten. I Ost-Afrika är Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens arbete bland abessinarna inriktat på det stora målet att sätta en damm för islams framträngande till närboende ännu hedniska folk. Direkt muhammedanmission finna vi numera längs hela nordafrikanska kusten, i Egypten, Arabien, Persien, Ost-Turkestan m. fl. länder. Särskilt i Persien syntes arbetet lovande vid tiden före kriget. Antagligen ha vi rätt att vänta ljusare tider för den muhammedanska världens evange-

lisering efter detta krig, som tyckes bryta Turkiets politiska makt och väl därmed även dess ledareställning inom islam.

Vad Sverige beträffar, så gör det sin största insats i direkt muhammedanmission genom Svenska Missionsförbundets stora, hoppgivande arbete i Ost-Turkestan. Men vi äro ju med i den stora gemensamma kampen mot islam såväl i Indien som i Ost-Afrika och i Kina med deras delvis muhammedanska befolkning. I Port-Said har fröken Maria Ericsson tillsammans med en finsk syster en stor flickskola med ett rikt välsignat arbete såväl bland de muhammedanska eleverna som bland de syriska lärarinnorna. I Nord-Afrika bevakar Kvinnliga Missions-Arbetare (K. M. A.) sedan många år en liten utpost bland Islams bekännare av den mest ortodoxa och fanatiska typ.

Den uppgift, som Gud sålunda givit olika svenska missioner med avseende på muhammedanerna, måste få en mycket större plats än hittills i bedjande och älskande hjärtan över allt i vårt land. Även det lilla arbete, som Gud anförtrott åt K. M. A. i Nord-Afrika, behöver stärkas och utvidgas. Vi tacka Gud för den varma, uthålliga kärlek, varmed många trogna vänner följt detta arbete under skiftningar och svårigheter, och vi se just däri ett bevis för att Gud vill arbetets fortbestånd. Det är nu tjugu år sedan K. M. A:s mission i Nord-Afrika grundlades.

Den har hela tiden varit förlagd till den lilla staden Bizerte i Tunis. Arbetskrafterna ha ännu ej varit tillräckliga för upptagande av en ny station, men hur stort vore ej behovet därav! Endast i huvudstaden Tunis och i den heliga sta-

Gata i Tunis.

den Kairouan finnas engelska och amerikanska missionärer. Många större och mindre städer sakna alltjämt några Jesu vittnen, och ännu mer, flera platser som förr varit ganska väl besatta stå nu tomma.

Varthän vi vända blicken i den stora muhammedanska världen med dess 230 millioner själar möter oss samma nöd. Över allt samma vanföreställningar om Gud. Över allt människor »betvugna i sinnlighetens trollmakt under religiösa former». Över allt lidande, förtrampade kvinnor med förtorkade själar och begåvade, men i högsta grad försummade barn, som skulle kunna föras fram till Jesus, innan sedvänjor och fanatism fått alltför stor makt över dem. Denna nöd kallar på oss alla. Den kallar på förebedjare, som vilja minnas att bönen är det förnämsta av de vapen, som Gud satt i vår hand och att »våra stridsvapen äro så mäktiga inför Gud att de kunna bryta ned fästen — — tankebyggnader och alla slags höga bålverk, som uppresas mot kunskapen om Gud» (2 Kor. 10: 4, 5). Den kallar på unga människor, som med Davids ödmjukhet och frimodighet våga gå emot jätten (islam) i Herren Sebaots namn och som vilja liksom denne Guds hjälte »*i sin tid tjäna Guds vilja*» (Apg. 13: 36). O, att denna nöd finge kalla på hela Guds församling på jorden med ett kraftigt, oemotståndligt: »*Gud vill det*»*!* Det har blivit sagt att lösandet av den muhammedanska frågan är det största missionsproblemet i vår tid. Den kan ej lösas, förrän den missionerande församlingen i sin helhet kommer med.

Visserligen är det ett svårt och ofta tungt arbete att söka vinna muhammedanerna för Kristus,

men var ej korsets väg tung för Jesus? Här bjudes på delaktighet i Kristi lidanden, men har ej aposteln sagt oss: »Ju mer I fån dela Kristi lidanden, dess mer mån I glädja eder, på det att I ock mån kunna glädjas och fröjda eder vid hans härlighets uppenbarelse» (1 Petr. 4: 13). *Då* kommer den tid, då muhammedanerna i fulltalig skara skola inträda i Kristi rike tillsammans med Israel. Genom trogen och kärleksfull tjänst för och ibland dem påskynda vi denna härliga dag. Då skall Muhammeds ära helt ha förbleknat och hans makt att hålla själarna bundna i okunnighet om Gud vara helt krossad. Då skola även muhammedanerna med glädje och lovsång inse och erkänna, att det ej finnes under himmelen något annat än Jesu namn bland människor givet, genom vilket de kunna bliva frälsta.

Inför muhammedanernas nöd, inför vissheten om förbönens kraft och saligheten i Jesu gemenskap, även under lidandet, samt inför de härliga framtidsutsikter som det profetiska ordet öppnar för oss, låtom oss under överlåtelse av oss själva åt Gud bedja såsom vår Herre Kristus själv har lärt oss:

»*Tillkomme ditt rike! Ske din vilja!*»

II.

En utpost.

Kvinnliga Missions Arbetares (K. M. A:s) Nord-Afrika-mission har alltsedan den bildades 1898 varit förlagd till staden Bizerte i det franska lydlandet Tunis. I huvudstaden med samma namn har den inhemske styresmannen, beyen, och den franska administrationen sitt säte. Bizerte ligger vid Medelhavet, är garnisonsstad och station för en stor del av den franska örlogsflottan. De i och utanför staden förlagda trupperna uppskattades för en del år sedan till 20,000 man, och stadens innevånare likaså till 20,000. Den infödda befolkningen utgöres av araber och judar, den europeiska huvudsakligen av fransmän och italienare. Nu under kriget har den lilla staden företett en synnerligen livlig anblick, den har nämligen varit transportort för de franska kolonialtrupperna. Under anfallet vid Dardanellerna våren 1915 fördes sårade franska och engelska soldater i tusental till Bizerte och likaså resterna av den tillintetgjorda serbiska armén. Soldater av många nationer ha sålunda under krigsåren kommit och rest i en oavbruten ström. För alla har vår lilla missionssal stått öppen, och tack vare kraftigt bistånd av flere franska bröder har där bedrivits ett regelbundet

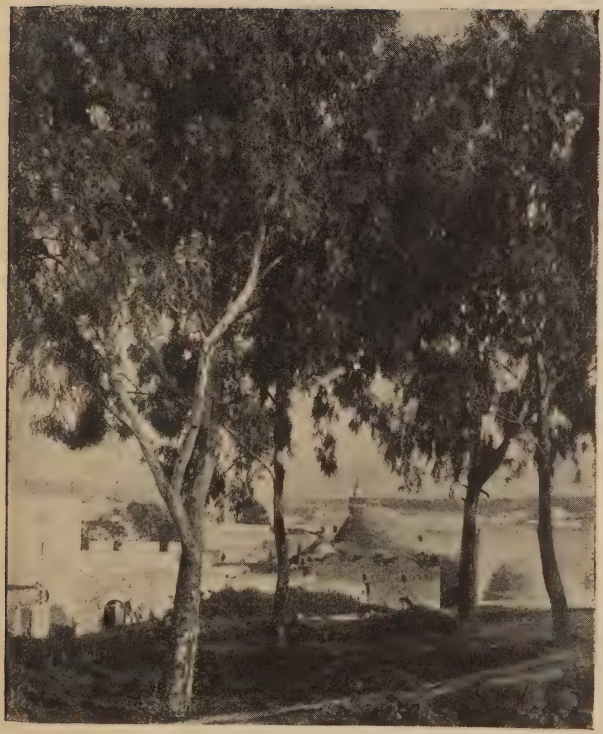

Bizerte.

evangelisationsarbete genom möten, bokspridning och samtal. »Madame», sade nyligen en senegalier till en av missionärerna, »jag har aldrig mött någon som talat som ni». Många besökande ha sedan skickat oss brev från fronterna. Nya testamenten och evangelier på olika språk ha utdelats i tusental, och särskilt ha serberna visat en rörande glädje och tacksamhet över att komma i besittning av Guds ord, bland dem både officerare och soldater. En soldat som köpt en bibel kom in några dagar senare och berättade, att på söndagen hade han tagit den med sig och tillsammans med några kamrater gått upp bland olivträden, där hade de suttit ned en hel liten skara och lyssnat, medan en läste högt. Det har varit en outsäglig glädje för vår mission att få så rikliga tillfällen att sprida det glada budskapet under dessa fasans år.

Men missionens huvuduppgift är att bland muhammedanerna vittna om Kristus, och eftersom den utföres av ensamma kvinnor, faller arbetets tyngdpunkt givetvis bland kvinnor och barn.

När arbetet upptogs i Bizerte, var det ej av unga, oprövade krafter. Maria Ericsson och Rosa Marcusson hade redan tillbragt mer än tio år i Nord-Afrika, dit de utsänts genom fröken Elsa Borg vid Vita Bergen i Stockholm. Genom stora svårigheter hade de kämpat sig fram till en grundlig kännedom om språket och folket. De hade med

hängivenhet och välsignelse arbetat på flera platser både i Algeriet och Tunis, och ägde en ej ringa erfarenhet i missionsarbetet. Då K. M. A. år 1898 övertog ansvaret för deras och arbetets underhåll, slogo de sig ned i Bizerte. Det dröjde ej länge, förrän en skara italienare samlades till möten i deras hem. En hel liten skara fattiga italienska barn omhändertogs också under de första åren. Detta kärleksarbete fick nog tjäna till att utjämna de svårigheter med myndigheterna, som missionärerna gång efter annan utsattes för. Så småningom banade man sig väg till muhammedanska hem och hjärtan, och tidvis hade man ett ganska omfattande arbete även bland män, i synnerhet arabiska soldater, och flera döptes.

År 1901 utsändes en ny missionär, finskan Elna Stenius, som underhölls av Finlands K. F. U. K., och år 1905 fick man välkomna ännu en finsk syster, Anna Eklund. År 1909 hade K. M. A. glädjen få utsända f. d. Sofiasystern Agda Nyberg. Hon följdes året därpå av Elsa Ringborg och 1913 av Clara Karén. Men glädjen över nya svenska arbetare gick hand i hand med förlusten av de gamla. Ett stort tomrum, som känns ännu efter tio år, har Maria Ericsson lämnat efter sig. Men vi kunna nu tacka Gud, att han förde henne till ett vidare arbetsfält, då vi höra om hur han välsignar arbetet i den stora skola för muhammedanska flickor, som hon och Anna Eklund ha i Port-Said. Elna Stenius

Fröken Rosa Marcusson.

Fröken Agda Nyberg.

Fröken Elsa Ringborg.

Fröken Clara Karén.

flyttade till London för att helt ägna sig åt arbete bland judarna, till vilka hon under vistelsen i Bizerte kände sig alltmera kallad. Rosa Marcusson ryggade ej tillbaka för den svåra uppgiften att så gott som ensam uppehålla arbetet, tills de nykomna så småningom hunnit in i språket och förhållandena.

De senares praktiska utbildning — Agda Nyberg är sjuksköterska och Clara Karén barnmorska — är av synnerligt stort värde i arbetet bland de vanlottade och fanatiska muhammedanska kvinnorna. Under den tid då åtminstone två av missionärerna voro lärarinnor var barnarbetet mera i förgrunden, nu är det husbesöken och sjukvården. Visserligen kunde ej ens lärarinnorna ha en skola, då franska lagen förbjuder privata personer att befatta sig med folkundervisningen. Dock känna vi ofta, att en lärarinna med seminarie- eller kindergartenutbildning skulle ha stor betydelse för vårt barnarbete, fastän detta tyvärr är underkastat så stora begränsningar. Och vem vet vilka förändringar i den allmänna åskådningen och i lagstiftningen som krigets slut kan medföra. Hur det än blir, så skola barnen säkert ta emot henne med öppen famn. Och hon skall inte kunna annat än hålla av dem, våra vackra, pigga och intelligenta arabbarn! Ty begåvade äro de, men så grymt försummade, okunniga, ofostrade och lögnaktiga. Vad det skulle kunna bli av dem, om de finge

växa och utvecklas i Jesu kärleks solsken, det ha vi fått ana genom de få barn, som under årens lopp fått vistats på missionsstationen. Aischa, den unga flickan, som under missionens

Stora syster och lille bror.

första tid i sex år fostrades tillsammans med de italienska barnen, var en älsklig och helhjärtad kristen, som i dopet bekänt sin tro, när hon som brud lämnade hemmet. Och de båda små flickor, som vi under senare tid haft hand om

respektive två och ett år, hur sågo vi dem ej förvandlas! Hade blott de förhoppningsfulla begynnelserna fått följas av en normal utveckling, i stället för att som så ofta sker på det muhammedanska missionsfältet kvävas i sin linda! Vårt mål är alltjämt att få till stånd ett barnhem, och kanske skall krigets följder bereda väg även för det. När man betänker, att många tusen fäder dött under kriget och lämnat oförsörjda barn efter sig, så vill man gärna tro, att det skall bli mera möjligt än förut att övervinna motståndet i detta stycke. Medan vi vänta härpå, göra vi vad vi kunna bland de små genom att samla så många som möjligt till söndagsskola och klasser, där de även undervisas i handarbete. Det sista året har detta arbete varit särskilt uppmuntrande. Ett 30-tal barn ha kommit ganska regelbundet fyra dagar i veckan. Våra systrar ha biträtts i arbetet av en kristen arabkvinna och en ung blind flicka, som kan för barnen återge de bibliska berättelserna riktigt bra. Med en lärarinna till hjälp skulle detta arbete helt säkert kunna betydligt utvidgas och fördjupas, och utan att överträda förbudet mot att hålla skola skulle hon kunna bibringa barnen många begrepp och kunskaper, som skulle vidga deras horisont och göra deras liv rikare. Var är den lärarinnan? När skall hon komma? Vi längta efter henne.

Även några kvinnor samlas i den s. k. mån-

En ung kristen.

dagsklassen till regelbunden undervisning i evangelium. Fördomarna mot att gå till utlänningarna äro dock så stora, att man genom klassen når ganska få och mest gamla kvinnor. Men i hemmen är man nästan alltid välkommen, ty gästfrihet är ett starkt framträdande drag i den arabiska folkkaraktären. »Varför har du inte varit här på så länge?» är en fråga, som ofta följer

på deras vänliga välkommen. Särskilt värde sätta de på att man besöker dem, när de äro och ha varit sjuka, vid dödsfall eller tillökning i familjen. Under sådant umgänge i hemmen får man rika tillfällen att se hur sammanvävd religionen är med det sociala och husliga livet, ja, hur sant det är att islam är ej endast en religion, utan ett socialt system. Och tungt är i sanning det ok, hårda de bojor den lägger på människorna, i synnerhet på kvinnorna. Ibland synes deras lott så hård, att hjärtat krymper samman och läpparna förstummas. Att de själva, omedvetna som de äro om möjligheterna till en rikare och friare tillvaro, i allmänhet ej längta efter något bättre, gör dem ej mindre beklagansvärda. Tvärt om. Aldrig framträder deras andliga nöd bjärtare än när man ser deras *fattiga* glädje. När de råka i yttre svårigheter är det liksom lättare att finna anknytningspunkten i deras själar. Ofta kan man ju ock få bringa lekamlig hjälp av olika slag i deras fattigdom och sjukdom. Och fastän muhammedanerna ha svårare än andra människor att tro på osjälviska bevekelsegrunder hos den som vill hjälpa dem, så bereder dock sådan praktisk kärlek vägen till deras hjärtan så som intet annat. Se här några av dessa praktiska kärleksgärningar:

Industrimissionen. För flera år sedan när det en gång var dyrtid i Bizerte, emedan skörden slagit fel, hjälpte Rosa Marcusson åtskilliga fat-

tiga kvinnor, i synnerhet övergivna, förskjutna hustrur, att förtjäna sitt bröd genom den inhemska spetssömmen. Deras förtjusning var stor att själva kunna förtjäna en slant, det hade de aldrig förr gjort. När en beställning var färdig, bådo de att få sy mer, och många nya kvinnor be-

Husbesök.

gärde arbete. Spetsarna försåldes bland missionsvännerna här hemma. Arbetet växte alltjämt, och en tid bedrevs det i så stor skala, att man kan tala om en riktig industrimissiòn. Missionärens ekonomiska mellanhavanden med kvinnorna blevo i och för sig ett vittnesbörd. Vana som de voro vid opålitligheten bland sina egna,

gjorde de ofta sina iakttagelser och anmärkningar om den nya moral, som här mötte dem. Och missionären å sin sida fick oräkneliga tillfällen att sitta ned i hemmen och samtala om det ena nödvändiga. Hur många kvinnor ha ej på den vägen nåtts av evangelium! En av dem var vår kära Deddo, som i början av detta år kallades härifrån. Spetssömmen gav henne bröd, än mer: den öppnade hennes hjärta för missionären och hennes budskap. Hon blev till sist en av dem som allra flitigast besökte måndagsklassen, och till den var hon på väg, när hon hastigt insjuknade för att aldrig mer tillfriskna. Hennes sista ord till missionären voro: »Det är ett fast ord och väl värt att mottagas, att Jesus Kristus har kommit i världen att frälsa syndare.» (1 Tim. 1: 15). Vi tro att hon i all sin okunnighet omfattat Jesu kärlek och att hon vid sin död »fördes av änglar i Abrahams sköte».

Sjukvården. Sjuksköterskan har lätt att vinna vänner. Hennes salva, pulver och ögondroppar äro kända över hela staden. Ibland kan det vara så många, mest barn, som skola skötas med omläggningar eller indroppning i ögonen, att vårt lilla arabhus mest liknar en klinik. Många ha hört av andra om medicinens underbara verkan och komma därför att söka hjälp för sig själva eller sina anhöriga. I det sistnämnda fallet är det dock inte säkert, att missionärens inblandning ses med glädje. Så berättar syster Agda, att en

kvinna en dag kom och bad om medicin för sin sjuka dotter, en sådan utmärkt medicin som en deras vän fått ett par dagar förut och som gjort henne frisk. Hon fick då veta, att det ej gick an att lämna ut medicin, innan man visste, vad som fattades den sjuka, men syster Agda skulle komma och se henne på e. m. När hon kom, blev den sjuka emellertid mycket ond, vände sig mot väggen och ropade: »För bort utlänningen, jag vill ej se henne, jag har Muhammed och jag har nog.» Med tungt hjärta måste hon gå därifrån.

Vid allvarligare sjukdomsfall kan hon förmå många att skicka efter läkare, vilka eljest skulle lämnats utan läkarehjälp. Många kvinnor vilja på inga villkor visa sig för doktorn, och ännu oftare vill mannen ej tillåta henne att göra det. Hellre får hon dö än utsättas för en sådan skam som att visa sig för en främmande man. Det berättas om en äldre kvinna, som tog emot läkaren beslöjad. Han ville se på hennes ögon. Hon visade då ett åt gången, medan hon väl dolde ansiktet i övrigt med sin slöja. När läkaren sedan ville se även tungan, gick det dock hennes blygsamhet för när!

Gentemot alla de vidskepliga bruk som för arabkvinnorna utgöra surrogat för hygien och sjukvård, om vilka de äro fullständigt okunniga, har syster Agda mången hård dust att utstå. Och därvidlag avgår hon visst inte *alltid* med

segern! Men hennes trogna outtröttliga utgivande för de lidande vinner många hjärtan, och det är en sådd, som en dag skall bära rik och härlig frukt.

Barnmorskearbetet. Många äro också de som fått värk och lidande mildrade genom barnmorskans kärleksfulla hjälp. Se här ett exempel. Clara Karén skriver: »Jag kom in i ett hus, där en kvinna satt i förstugan och malde vete på handkvarnen. Hon förde mig in till sin svägerska, som låg sjuk i svåra plågor. Denna började genast tala med mig så förtroendefullt. Jag tror nästan hon tänkte, att Gud sänt mig till henne, för hon hade bett sin man föregående kväll att sända efter en fransk barnmorska. Hon hade haft missfall för sex månader sedan och lidit mycket. När jag dagen därpå gick dit för att lägga ett omslag på henne, fick jag se att hon hade en insydd ketiba * närmast kroppen. Den hade hennes man köpt av en »meddeb» för 10 francs. När det inte hjälpte, hade samme meddeb, för att höja ketibans verkan, skrivit ytterligare några ord på ett papper, sköljt av skriften i vatten, som ströks på den sjuka, och för det tog han ytterligare två francs. »Men det tog inte bort värken», sade kvinnan, och hon trodde nu inte alls att ketiban gjorde någon nytta, efter-

* Ketiba: ett papper på vilket några verser ur koranen äro skrivna.

som värken alltjämt fortsatte. Den sjukas bröder hade sökt övertala hennes man att skicka efter en fransk läkare, men det kunde han ej förmås till. »Om det inte vore för barnens skull», sade kvinnan, »så skulle jag begära skilsmässa. Det vore bättre, om jag finge dö och vila mig, men det finns ingen död!» Stackars arma kvinnor!

Man skulle önska att barnmorskans hjälp påkallades oftare än som sker. Många små liv skulle då kunna räddas, som nu prisgivas på grund av de arabiska barnmorskornas okunnighet och vårdslöshet. Vår kära Haloma och hennes två små äro det bästa beviset härpå. Under tio års tid hade hennes förhoppningar gäckats gång på gång, och åtminstone en gång veta vi, att barnet dött under födseln. Också blev det ett vittnesbörd både om bönens kraft och om barnmorskan-missionärens skicklighet, då hon fick sluta en liten son i sina armar. »Din gosse är ingen muslim», försäkrade grannkvinnorna. Om detta berodde på att modern vägrat att likt det gängse bruket under barnsnöden ropa sitt: »Profeten är med mig», eller därpå att gossen fick sitt första bad genast och inte som alltid annars, först vid sjundedagsfesten, är ej lätt att säga. Men de ha rätt, han är ingen muslim, utan av sina föräldrar framburen till Herren Jesus och välsignad av honom.

Missionärens käraste uppgift är att vårda den gode Herdens återfunna får och lamm. Vilken

outsäglig vila att från slöheten, okunnigheten, det fanatiska motståndet komma till en själ, som sett något av Jesu Kristi underbara skönhet, som begär att få veta mer om honom och som

Missionärer och infödda kristna.

börjat att vandra i hans efterföljd. Aldrig synes oss undret, Guds Helige Andes pånyttfödande verk, mera underbart än när det sker med en människa, som vuxit upp i islams ofruktbara, förtorkade jordmån. Att få bevittna det är en

försmak till himmelens glädje. Men under det vi följt utvecklingen hos dessa återfunna får, ha vi också som kanske aldrig annars kallats att dela Kristi lidanden. Och då har det gällt, att under bakslag och slöhetstider hos dem, som äro oss anförtrodda, ösa flitigt ur det hav av kärlek och tålamod, som vi upptäcka i den store Överherdens uthålliga trofasthet mot dem och mot oss. »Ty detta är dens vilja som har sänt mig, att jag icke skall låta en enda gå förlorad av dem som han har givit mig.» Det är ej förgäves att vaka med Jesus för sådana själar. När vi få se Guds verk fördjupat i dem, när vi få ha gemenskap med dem i bönen för andra och när vittnesbördets ord så småningom växer fram på deras läppar, då växer hoppet för dem, som ännu stå misstänksamma eller likgiltiga på avstånd från oss. Genom sina egna skola de vinnas.

»Icke genom någons styrka eller kraft skall det ske utan genom min Ande, säger Herren Sebaot». Sak. 4 : 6.

Käre läsare! Har du nu sett något av vad dessa blad velat visa dig? Har du sett något av dina muhammedanska systrars lidanden och betryck, deras okunnighet om Gud och deras stora andliga nödläge, deras yttre och inre fångenskap och förstått, att ingen annan än Jesus kan återge dem deras fulla människovärde? Har du

sett de små barnen med de stora möjligheterna, som skola nå sin utveckling först när de små föras fram till honom, som tog barnen upp i famnen och välsignade dem? Har du sett det himmelska ljuset över en enda själ, uttagen ur Muhammeds mörka rike och införsatt med de heliga i Jesu gemenskap? Har du sett missionsarbetet i trons och hoppets ljus, eller endast i svårigheternas? Det senare är naturligt, det förra är av Gud. »För människor är detta omöjligt, men icke för Gud, ty för Gud är allt möjligt» (Mark. 10: 27). Har du sett något av förbönens stora ansvarsfulla uppgift? Har du sett Jesus? Därpå hänger det. Har du sett honom för dödens lidandes skull krönt med härlighet och ära, honom som just därför har rätt och makt över allt kött? På ditt förhållande till Jesus personligen beror i alldeles särskild grad din uppfattning av missionsarbetet för muhammedanerna. Och omvänt: Genom att försöka förstå denna underliga kristuslösa tro på Gud, som kallas islam, och se hur den utarmat dem som bekänna sig till den, genom att deltaga i bönekamp och arbete för att bland dessa återerövra äran åt Jesus, skall du själv få se hans allt överträffande härlighet i ett nytt ljus. Ty solens ljus är aldrig mera bländande än när det bryter sig mot mörka moln och än mer: »Av glansen framför honom veko molnen undan.» (Ps. 18: 13.)

Föreningen Kvinnliga Missions Arbetare
(K. M. A.),

bildad våren 1894 har till syfte att särskilt i kvinnovärlden främja evangelii spridning bland lappar, judar, muhammedaner och hedningar.

När och fjärran, K. M. A:s missionstidning, innehåller meddelanden från missionen i Nord-Afrika såväl som från K. M. A:s övriga fält. Utkommer med 10 n:r om året. Pris 1: 50, på posten 1: 85.

Sparbössor för missionen Nord-Afrika tillhandahållas på K. M. A:s expedition. Sändas på begäran.

»Friviljeoffer». Små sidenpåsar, där friviljeoffer nedläggas på namns- och födelsedagar. Influtna medel användas för *tre* av K. M. A:s missionärer, därav en i Nord-Afrika. Sändas på begäran.

Vidare upplysningar meddelas å

K. M. A:s expedition, Brunnsgatan 3,
STOCKHOLM.

Pris 1 krona.